

Noves aportacions al coneixement florístic de les comarques meridionals de Catalunya

Julià Molero*, Llorenç Sáez** & Jordi Vallverdú***

Rebut: 02.10.96
Acceptat: 18.11.96

Resum

Comentem un total de cinquanta-cinc tàxons. Suposen novetat per a la flora de Catalunya els tàxons següents: *Cynara baetica* (Sprengel) Pau, *Elaeoselinum asclepium* (L.) Bertol. subsp. *asclepium* var. *hispanicum* (Lange) O. Bolòs & Vigo i *Ononis alopecuroides* L. Confirmem la presència a Catalunya d'*Asplenium csikii* Kummerle & Andrasovszky. Onze tàxons representen novetat per al migjorn de Catalunya. Es proposen dues combinacions nomenclaturals: *Knautia rupicola* (Willk.) Font Quer var. *cardonica* (O. Bolòs & Vigo) Molero, L. Sáez & Vallverdú i *Knautia subscaposa* Boiss. & Reut. subsp. *alboi* (Sennen) Molero, L. Sáez & Vallverdú.

MOTS CLAU: corologia, flora, Catalunya, NE de la península Ibèrica.

Abstract

New floristic data on Southern Catalonia

Data about 55 taxa are presented. The following taxa are new records for the Catalan flora:

* Laboratori de Botànica. Facultat de Farmàcia. Universitat de Barcelona. Avda. Joan XXIII, s/n. E-08028 Barcelona.

** Departament de Biologia Vegetal. Botànica. Facultat de Biologia. Universitat de Barcelona. Avda. Diagonal, 645. E-08028 Barcelona.

*** Jovellanos, 15. E-43201 Reus.

Cynara baetica (Sprengel) Pau, *Elaeoselinum asclepium* (L.) Bertol. subsp. *asclepium* var. *hispanicum* (Lange) O. Bolòs & Vigo, and *Ononis alopecuroides* L. The presence of *Asplenium csikii* Kummerle & Andrasovszky in Catalonia is confirmed. 11 taxa are new records for Southern Catalonia. Two new nomenclatural combinations are proposed: *Knautia rupicola* (Willk.) Font Quer var. *cardonica* (O. Bolòs & Vigo) Molero, L. Sáez & Vallverdú and *Knautia subscaposa* Boiss. & Reut. subsp. *alboi* (Sennen) Molero, L. Sáez & Vallverdú.

KEYWORDS: chorology, flora, Catalonia, NE Iberian Peninsula.

Resumen

Nuevas aportaciones al conocimiento florístico de las comarcas meridionales de Cataluña

Se comentan un total de 55 táxones. Suponen novedad para la flora de Cataluña los táxones: *Cynara baetica* (Sprengel) Pau, *Elaeoselinum asclepium* (L.) Bertol. subsp. *asclepium* var. *hispanicum* (Lange) O. Bolòs & Vigo y *Ononis alopecuroides* L. Se confirma la presencia en Catalunya de *Asplenium csikii* Kummerle & Andrasovszky. Once táxones representan novedad para el sur de Cataluña. Se proponen dos combinaciones nomenclaturales: *Knautia rupicola* (Willk.) Font Quer var. *cardonica* (O.

Bolòs & Vigo) Molero, L. Sáez & Vallverdú y *Knautia subscaposa* Boiss. & Reut. subsp. *alboi* (Sennen) Molero, L. Sáez & Vallverdú.

PALABRAS CLAVE: corología, flora, Cataluña, NE de la Península Ibérica.

Introducció

El migjorn de Catalunya és un dels territoris dels Països Catalans més ben explorats i coneguts des del punt de vista florístic, després dels nombrosos treballs i tesis doctorals realitzats en aquests últims vint anys. De tota manera, és ben sabut que en florística no s'esgota la possibilitat de sorprendre amb nous descobriments corològics, per ben explorat que es consideri un territori concret. L'eficàcia de les noves prospeccions florístiques s'ha vist els darrers anys afavorida per un accés més fàcil a indrets abans més allunyats de les vies de comunicació. També el més bon coneixement de la flora territorial i de les plantes que són esperables en un indret concret, mèrit en bona part atribuïble a la publicació de la *Flora dels Països Catalans* (Bolòs & Vigo, 1984-1996), ha estimulat la tasca de recerca corològica, que pot ser duta a terme, no solament pels botànics professionals, sinó també per dilettants amb bona preparació taxonòmica, raonablement orientats i dirigits per un especialista coordinador. Creiem que aquest podria ésser l'autèntic suport innovador a la tasca de recerca no bibliogràfica assumida pel projecte de Cartografia de les plantes vasculares dels Països Catalans (ORCA).

Reunim aquí un conjunt de noves citacions fruit d'exploracions esporàdiques dels autors en els darrers anys per les comarques meridionals de Catalunya, especialment per les muntanyes catalanídiques centrals. Les localitats s'acompanyen de la indicació de

la quadrícula UTM de 10 Km de costat, o d'1 Km si s'escau; ometem el fus i la zona, 31T, comuns a tots els quadrats.

Catàleg

Alkanna tinctoria (L.) Tausch

Baix Camp: codolar del riu Montsant, cap a Sant Bartomeu: racó de la Pastera, CF17, 350 m, 1-I-1994, *J. Molero* (BCF 41448).

No assenyalada al catàleg de Molero (1976). Vegeu també Pascual (1997).

Ammi visnaga L.

Priorat: Cornudella, CF26, en un guaret, 400 m, 13-VII-1996, *J. Vallverdú* (BCF 41607).

No coneixem cap citació d'aquesta planta segetal per al migjorn de Catalunya.

Anthriscus caucalis Bieb.

Baix Camp: Mola de Colldejou, esclatxes i raconades ombrívoles dels cingles del vessant oriental, CF25, 800-900 m, 11-IV-1989, *J. Molero* (BCF 41462).

Confirmem les premonicions de Folch (1980: 207) qui indica la possible presència d'aquest tàxon a la Mola de Colldejou.

Anthriscus sylvestris (L.) Hoffm.

Priorat: Montsant, codolers del riu Montsant, entre Ulldemolins i Margalef, Racó de la Pastera, prop de Sant Bartomeu, 1-VI-1996, *J. Molero* (BCF 41447).

No assenyalat a la tesi doctoral de Molero (1976).

Anthyllis montana L.

Priorat: Montsant, repeus de cingle orientats al nord de la Roca Corbatera, CF27, 980 m, 21-IV-1990, *J. Molero* (BCF 41485); Montsant, serra Major, CF1972, 1100 m, molt rara als clapers i replans de les pudingues oligocèniques de la carena,

31-V-1996, leg. *M. Mayol* & *L. Sáez* (L. Sáez, herb. pers.).

Queda confirmada l'antiga citació de Cadevall (1915-1936) per al Montsant. Vegeu també Pascual (1997).

Antirrhinum majus L. subsp. *majus*

Conca de Barberà: marges de la carretera entre Aguiló i Civit, 30-VI-1996, *J. Vallverdú* (BCF 41605).

Més pròpia de les comarques septentrionals, ateny a la Conca de Barberà un dels seus límits meridionals de distribució.

Armeria fontqueri Pau

Baix Camp: la Mola de Colldejou, CF25, crestes culminals, a les esclatxes ombrívols, 900 m, 11-IV-1995, *J. Molero* (BCF 41463).

L'hem observada també als cingles ombrívols de la serra de Llaberia, sobre el coll del Guix. Confirmem aquí les citacions de Vayreda (1901), Gibert (1917) i Font Quer (1920).

Asplenium csikii Kummerle & Andra-sovszky (= *Asplenium trichomanes* L. subsp. *pachyrachis* (Christ) Lovis & Reichstein)

Priorat: Montsant, Grau dels Barrots, CF2071, a les fissures de roques calcàries extraplomades, 1000 m, 9-II-1992, *L. Sáez* (L. Sáez, herb. pers.).

Les indicacions d'aquesta planta a Catalunya són escasses i sovint han estat resultat de confusions amb altres tàxons del complex d'*A. trichomanes*. Nogueira & Ormonde (1986) assenyalen *A. trichomanes* subsp. *pachyrachis* de la província de Barcelona, però el material d'herbari que justifica la citació (Montnegre, Barcelona, III-1966, leg. *A. Macià Capell* & *A. Macià Pereandreu*, BCF 7503) correspon realment a *A. trichomanes* subsp. *quadri-valens* D.E. Meyer. L'única referència correcta d'aquest tàxon a Catalunya és deguda a Soriano (1994) (sub *A. trichomanes* subsp. *pachyrachis*).

chis). El material que conté el plec testimoni correspon efectivament a *A. csikii*, bé que inicialment fou determinat com a *Asplenium x corbariense* Rouy (cf. Soriano, 1992).

Bupleurum gerardi All.

Conca de Barberà: els Estepars, CF27, fons de barranc, timoneda-jonceda, 870 m, 8-VIII-1995, *J. Vallverdú* (BCF 41489).

Planta rara a Catalunya, no assenyalada de les comarques meridionals (cf. Bolòs & Vigo, 1990).

Bufonia perennis Pourr. subsp. *tuberculata* (Loscos) Malagarriga

Baix Camp: serra de Vandellós, prop del coll de la Basseta, 550 m, 23-IX-1992, *J. Molero* (BCF 41476).

No inclosa al catàleg de Folch (1980).

Calepina irregularis (Asso) Thell.

Conca de Barberà: costers silicis del riu Montsant, entre Ulldemolins i Vilanova de Prades, CF26, 580 m, 22-IV-1983, *C. Benedi* & *J. Molero* (BCF 41474).

Rara a les comarques septentrionals de Catalunya (cf. Bolòs & Vigo, 1990). Desconeixem l'origen de la citació referent a la província de Tarragona que dona Gómez Campo (1993).

Chamaesyce maculata (L.) Small

Baix Ebre: plana de Sant Jordi, prop del circuit de Calafat, CF13, a les clarianes de la garriga, 80 m, 23-IV-1992, *J. Molero* & *A. Rovira* (BCF 41493).

Segons Benedi & Orell (1992: 32), no era indicada de les comarques meridionals de Catalunya ni del País Valencià.

Cucubalus baccifer L.

Conca de Barberà: Biure de Gaià, CF69, raonada ombrívola vora una sèquia, 17-VII-1994, *J. Vallverdú et al.* (BCF 41604).

A Catalunya es coneixia dels Pirineus i a les contrades humides del NE (cf. Bolòs & Vigo, 1990: 741).

Cynara baetica (Sprengel) Pau (= *Cynara alba* Boiss. ex DC.)

Baix Ebre: serra de Tivissa, Gabadà, CF14, rodalies del poble, 400 m, marge d'un conreu d'ametllers, 26-IV-1994, *J. Molero* & *A. Rovira* (BCF 41489).

Localitat força allunyada de l'àrea de distribució normal d'aquest tàxon bètic. Molt probablement introduït accidentalment.

Elaeoselinum asclepium (L.) Bertol. subsp. *asclepium* var. *hispanicum* (Lange) O. Bolòs & Vigo

Montsià: Alcanar, cap al puig Gros, BE89, 180 m, coscollars sobre substrat calcari, 18-IV-1996, *J. Molero* & *A. Rovira* (BCF 41598); Godall, a 3 km cap a Ulldecona, BF80, garrigues termòfiles, 300 m, 25-V-1996, *M. Ferrer* (BCF 41441); Santa Bàrbara, cap a Vinallops, BF81, garrigues calcícoles molt degradades, 160 m, 18-VI-1996, *J. Molero* & *A. Rovira* (BCF 41599).

Espècie nova per a la flora de Catalunya i límit septentrional de l'àrea de distribució del tàxon. Arán (1996) assenyalava la presència d'*E. asclepium* subsp. *asclepium* a Benicarló i Peníscola.

Eragrostis papposa (Duf.) Steudel

Baix Camp: Vandellós, CF23, sorres fixades àrides, subnitrofiles, cap a la central nuclear, 3 m, 9-IV-1994, *J. Molero* (BCF 41496).

Element paleotropical d'introducció recent al litoral dels Països Catalans, raríssim al Principat. La localitat que aquí aportem representa el límit septentrional de la seva àrea de distribució a Catalunya (cf. Bolòs *et al.*, 1990: 1155).

Erodium celtibericum Pau

Baix Camp: la Mola de Colldejou, vessant N, sobre la Torre de Fontaubella, CF25, 900 m, esclatxes de les roques calcàries, molt

rar i escàs, 5-VI-1994, *J. Vallverdú* (BCF 39743).

Com a *Erodium petraeum* (Gouan) Willd. fou citat per Costa (1877) d'aquest mateix indret, atribuint la citació a Pujol; indicació reiterada per Gibert (1917). A l'herbari BC no existeix cap plec d'herbari que justifiqui aquesta antiga referència. Folch (1980) recull aquestes citacions sense confirmar-les ni desmentir-les. Bolòs & Vigo (1990) assenyalen intuitivament la presència d'*Erodium foetidum* subsp. *celtibericum* al territori catalanídic central. La nostra aportació confirma aquesta localitat com a límit septentrional de l'espècie.

L'indicació de Rovira (1986) d'*Erodium valentinum* per a la serra d'Alfara és errònia. Totes les poblacions dels Ports han de ser atribuïdes a l'entitat de Pau.

Eschscholzia californica Cham.

Conca de Barberà: rodalies de Montblanc, cap a Blancafort, CF47, 4-V-1993, *J. Vallverdú* (BCF 41451); prop de la Riba, CF47, marges de la carretera, 3-VI-1996, *J. Molero* & *A. Rovira* (BCF 41489).

Neòfit sovint cultivat com a ornamental, en vies de ràpida expansió a les comarques catalanes.

Ferula communis L.

Priorat: la Morera del Montsant, CF17, cingles del Grau de la Pastera, 920 m, 23-VI-1982, *Molero* (BCF 41601); massís de la Mussara, rodalies del poble de Gallicant, CF26, 800 m, 4-VIII-1996, *J. Molero et al.* (BCF 41600).

No assenyalada a la tesi doctoral de Molero (1976). Vegeu també Pascual (1997).

Festuca hystrix Boiss.

Priorat: Montsant, serra Major, CF1972, molt rara als clapers i replans de les pudingues oligocèniques de la carena, 1100 m, 31-V-1996, *M. Mayol* & *L. Sáez* (L. Sáez, herb. pers.).

Primera localitat catalana situada a les comarques del nord del riu Ebre (cf. Bolòs & Romo, 1991, mapa 290).

Fumana hispidula Loscos & Pardo

Priorat: serra de la Llena, CF16, vora la cruïlla de la carretera de la Granadella a Ulldemolins, 540 m, a l'*Erico-Thymelaetum*, 9-VII-1984, *J. Molero & al.* (BCF 41471).

No indicada per Güemes & Molero (1993) per a la província de Tarragona.

Fumaria petteri Reich. subsp. **calcarata** (Cadevall) Lidén & Soler

Conca de Barberà: entre Ulldemolins i Vilanova de Prades, CF27, costers esquistosos del riu Montsant, 570 m, 5-VI-1993, *J. Molero* (BCF 41491).

Bolòs & Vigo (1984: 173) l'assenyalen del Baix Llobregat. Lidén (1986: 461) la indica de la província de Tarragona, però ignorem l'origen concret de la citació.

Fumaria reuteri Boiss.

Conca de Barberà: entre Ulldemolins i Vilanova de Prades, CF27, costers esquistosos del riu Montsant, herbassar humit, 570 m, molt rara, 22-V-1992, *J. Molero & A. Rovira* (BCF 41490).

Espècie iberomagribina citada per Bolòs & Vigo (1984: 714) del Vallès occidental i del Barcelonès, on és molt rara.

Galium brockmannii Briq.

Baix Camp: serres de Vandellòs, obaga de la Mola del Nadell, CF24, esclatxes de les roques ombrívols, 500 m, 17-VI-1992, *Molero & Vicens* (BCF 41497). Baix Camp: Vandellòs, serra de Puntaire, obagues de l'Irla, CF1840, a les fissures de les roques, 680 m, 1-V-1994, *L. Sáez* (L. Sáez, herb. pers.).

L'hàbit lax, no cespitós, que invoca Romo (1989: 231) per a diagnosticar la subsp. *aterratzense* Romo és l'habitual a les poblacions del Montsant. Les poblacions de la

Serra de Vandellòs presenten un hàbit decumbent, densament cespitós, amb pubescència espaiada i pèls curts de 0,1-0,3 mm, que dona a la planta una tonalitat verda, no grisenca; també les flors (1,5-2 mm) i els fruits (c.1 mm) són més petits que els de les poblacions del Montsant.

Helianthemum canum (L.) Hornem. var. **microphyllum** Willk.

Baix Camp: la Mola de Colldejou, CF25, als prats pedregosos culminals (*Ononidion striatae*) del vessant oriental, 900 m, 11-IV-1989, *J. Molero* (BCF 41464).

Folch (1980) posa en dubte la presència d'aquesta espècie al Cardó, d'on ja havia estat herboritzada per Font Quer (BC 82227).

Hieracium laniferum Cav.

Baix Penedès: Talaia de Montmell CF7177, a les fissures de les roques calcàries del vessant nord, 800 m, 19-V-1996, *L. Sáez* (L. Sáez, herb. pers.).

Localitat que representa el límit nord-oriental de l'àrea de distribució de l'espècie (cf. Bolòs & Vigo, 1996: 1068).

Hymenobolus pauciflorus (Koch) Schinz & Thell.

Baix Camp: serra de Vandellòs, el Puntaire, CF14, al peu d'una petita balma, 600 m, 4-IV-1994, *J. Molero* (BCF 41433). Montsià: serra de Montsià, barranc d'en Pere Pascual, BF90, en una cova, 500 m, 15-VI-1993, *J. Molero* (BCF 41492).

Aquestes localitats estableixen el nexa de continuïtat entre les poblacions de Prades i el Montsant amb les dels Ports de Beseit-Morella.

Knautia rupicola (Willk.) Font Quer var. **cardonica** (O. Bolòs & Vigo) Molero, L. Sáez & Vallverdú, **comb. nova**

Basiònim: *Knautia arvensis* (L.) Coult. subsp. *rupicola* (Willk.) O. Bolòs & Vigo

subvar. *cardonica* O. Bolòs & Vigo, *Collect. Bot.* (Barcelona) 11(2): 54 (1979).

Baix Camp: Vandellòs, relativament comuna per tota la serra: serra de l'Esteve, CF14, 600 m, exp. N, 27-IV-1992, *J. Molero & A. Rovira* (BCF 41494); sobre Masriudoms, CF2141, Mola de Nadell, a les parets d'un barranc del vessant N, 500 m, 29-VI-1995, *L. Sáez & J. Vicens* (BCF 41801).

Knautia subscaposa Boiss. & Reut. subsp. **alboi** (Sennen) Molero, L. Sáez & Vallverdú, **comb. nova**

Basiònim: *Knautia alboi* Sennen, Anuari de la Junta de Ciències Nat. II: 644-645, Barcelona (1917).

Baix Camp: serra de Vandellòs, obaga del Puntaire, al peu d'un cingle, CF14, 580 m, exp. N, 17-VI-1992, *J. Molero & A. Rovira* (BCF 41487).

Launaea fragilis (Asso) Pau subsp. **fragilis**

Baix Camp: Vandellòs, cala de les Oques (prop de la central nuclear), CF23, a les sorres de la platja, 3 m, 9-IV-1994, *J. Molero* (BCF 41495).

No indicada per Folch (1980).

Linaria glauca (L.) Chaz subsp. **aragonsensis** (Lange) Valdés var. **acroadena** Font Quer, Fl. Cardó: 130 (1950).

Baix Camp: la Mola de Colldejou, pujant des del coll del Guix, CF25, en un prat terofític del vessant sud, 730 m, 11-V-1989, *J. Molero* (BCF 41461). Ribera d'Ebre: Tivissa, serra de la Creu, CF04, prat terofític sobre sòl calcari pedregós, 560 m, amb *Clypeola microcarpa* Moris (BCF 41496), 29-V-1993, *M. Ferré & J. Molero* (BCF 41492).

Maresia nana (DC.) Batt. & Trab.

Baix Camp: Vandellòs, CF23, prat terofític de la cala de les Oques (prop de la central nuclear), 3 m, 9-IV-1994, *J. Molero* (BCF 41602).

Confirmem la presència d'aquesta rara espècie –realment amenaçada d'extinció per les condicions del seu hàbitat– al Baix Camp, on representa el límit meridional al Principat (cf. Bolòs & Vigo, 1990: 73; Folch, 1980: 111).

Mathiola incana (L.) R.Br. subsp. **incana**

Montsià: prop d'Alcanar, punta del Codonol, BE 99, a les sorres de la platja, 15-VI-1986, *J. Molero & A. Rovira* (BCF 41490); al mateix indret, en depresions sorrenques humides hi vivia *Carex extensa* Good.

Bolòs & Vigo (1990: 67) l'assenyalen del Baix Camp.

Mercurialis huetii Hanry

Ribera d'Ebre: serra de Llaberia, CF25, als prats pedregosos subnitrofils, 900 m, 13-IV-1996, *J. Molero & J. Vallverdú* (BCF 41606).

Tàxon clarament distingible de *Mercurialis annua* L. per ser planta petita i glabra, amb espigues masculines llargament pedunculades, de 1-3 glomèruls i càpsula setosa tan sols a la costa dorsal; cal concretar la seva àrea de distribució a Catalunya.

Mercurialis perennis L.

Baix Camp: serra de Llaberia, CF25, abundant a les tarteres de peu de cingle de la Miranda, 820 m, 11-V-1989, *J. Molero* (BCF 41457).

Ja esmentada per Gibert (1917) de la Mola de Colldejou, citació desqualificada sense massa fonament per Folch (1980).

Neotinea maculata (Desf.) Stearn

Priorat: Montsant, barranc de Sant Bartomeu, CF17, 560 m, 19-IV-1989, *J. Felip & J. Molero* (BCF 41454).

No recollida al catàleg de Molero (1976).

Notholaena marantae

: penya-segats del riu Ciurana,

prop de Gratallops, CF1461, als replans de les roques esquistoses, amb *Asplenium petrarachae* (Guérin) DC. subsp. *petrarachae*, *Cheilanthes maderensis* Lowe i *Hyparrhenia sinaica* (Delile) G. López, 160 m, 10-XI-1996, L. Sáez (L. Sáez, herb. pers.).

Límit meridional de l'espècie a Catalunya (cf. Bolòs & Vigo, 1984:163).

Odontites kaliformis (Pourr. ex Willd.) Pau

Priorat: Margalef, cap a l'ermita de Sant Salvador, CF17, en una brolla aclarida, 750 m, 18-IX-1994, J. Molero (BCF 41452).

Baix Camp: serra de Vandellós, pujant cap al Puntaire, CF14, a les brolles, 23-IX-1992, J. Molero & A. Rovira (BCF 41493).

Oenothera biennis L. subsp. *biennis*

Baix Camp: entre Reus i les Borges del Camp, CF35, als marges d'un conreu, 4-VIII-1996, J. Molero (BCF 41597).

Neòfit nord-americà en clara expansió a les comarques meridionals.

Ononis alopecuroides L., Sp. Pl.:717 (1753) = *Ononis salzmanniana* Boiss. & Reut., Pugill. Pl. Afr. Bor. Hispan: 34 (1852)

Montsià: Godall, a 3 km cap a Ulldecona, BF80, en un conreu abandonat, 280 m, 1-VI-1996, J. Molero & J. Vallverdú (BCF 41660).

Els nostres materials presenten les fulles i bràctees inferiors trifoliolades, caràcter que pot quedar emmascarat a la maduresa, ja que poden perdre's els foliols laterals amb facilitat. Bolòs & Vigo (1990: 824) recullen les escasses citacions d'aquesta espècie al País Valencià (Horta de València, la Safor), atribuïnt-les a *Ononis exalopecuroides* G. López, tàxon amb fulles i bràctees inferiors unifoliolades. Greuter & al. (1989: 158) exclouen *O. exalopecuroides* de la península Ibèrica. Novetat destacable per a la flora de Catalunya.

Ononis mollis Savi, Mem. Soc. Ital. Mod. 9: 351 t. 8 (1802) = *Ononis reclinata* L. var. *minor* Moris, Fl. Sard. 1: 422 (1837)

Montsià: Godall, a 3 km cap a Ulldecona, BF80, prat terofític al marge d'un conreu, 1-VI-1996, J. Molero & J. Vallverdú (BCF 41439).

Ribera d'Ebre: Tivissa, serra de la Creu, CF04, 500 m, en pradells terofítics, 29-V-1993, M. Ferrer & J. Molero (BCF 41497).

Difereix clarament d'*O. reclinata* pels foliols estretament obovats (fins a linear-cuneats), per la corol·la més curta que el calze i pel llegum i les granes més petites. Bolòs & Vigo (1984: 542), amb un criteri excessivament sintètic, supediten aquest tàxon a *O. reclinata* com a varietat, sense aclarir la seva distribució. Una ullada al material d'aquests dos tàxons, dipositat a l'herbari BC ens confirma que la majoria de plecs procedents de Catalunya han de ser referits a *O. mollis*. *O. reclinata* és raríssima al territori català, i en canvi, és més freqüent que *O. mollis* a les Illes Balears, especialment a Eivissa i Mallorca.

Orchis purpurea Huds.

Priorat: crestes de la serra de la Llena cap a Ulldemolins, a les brolles, CF17 i CF27, 560 m, 19-IV-1989, J. Felip & J. Molero (BCF 41454).

No recollida al catàleg de Molero (1976).

Parcentucellia viscosa (L.) Caruel

Montsià: Ulldecona, BE89, prat humit subnitrofil prop de l'autopista, 1-VI-1996, J. Molero, R. Pere & J. Vallverdú (BCF 41443).

Indicada de les contrades marítimes del nord de Catalunya fins al Baix Llobregat (Bolòs & Vigo, 1996: 486).

Peucedanum cervaria (L.) Lapeyr.

Conca de Barberà: la Pena, CF38, clarianes de l'alzinar amb *Pinus sylvestris*, 890 m,

1-IX-1996, J. Vallverdú (BCF 41609).

No havia estat indicada de les muntanyes de Prades. Masalles (1983: 109) el reporta de Pontils i de Sant Magí.

Pisum sativum L. subsp. *elatius* (Bieb.) Ascherson & Graebner

Priorat: riu Montsant prop d'Ulldemolins, racó de la Pastera, CF 17, 350 m, 1-VI-1993, J. Molero (BCF 41449). Ulldemolins, cap a Vilanova de Prades, CF 27, prop del riu Montsant, 680 m, 5-VI-1993, J. Molero & A. Rovira (BCF 41491).

No recollida a la tesi de Molero (1976).

Polypodium interjectum Shivas

Baix Camp: obaga de la serra de Llaberia, CF2051, damunt substrat muscinal, 890 m, 11-VI-1990, L. Sáez (L. Sáez herb. pers.).

A les comarques tarragonines *P. interjectum* just era conegut de les muntanyes de Prades (cf. Morales & Fernández Casas, 1989: 51).

Ranunculus parviflorus L.

Priorat: riu Montsant prop d'Ulldemolins, les Cadolles Fondes, CF17, petit herbassar al peu d'una balma, sobre sorra carbonatada humida, 9-VI-1996, J. Molero (BCF 41434). Juntament amb *Hymenolobus pauciflorus*, *Stellaria pallida*, *Rhagadiolus edulis*, *Hornungia petraea*.

Terra Alta: Ports d'Horta cap a Terranyes, cova humida prop del mas de Miralles, 600 m, 9-VII-1989, J. Molero (BCF 41475).

No apareix recollit de la província de Tarragona per Flora Iberica (López González, 1986: 351). Citat per Bolòs & al. (1985: 185) de la cova de Rouret (BF72).

Rhamnus saxatilis Jacq. subsp. *infectoria* (L.) Fourn.

Baix Camp: serra de Llaberia, vessant N de la Miranda, CF25, marge de la pineda, amb *Prunus spinosa*, 820 m, 11-V-1989, J. Molero (BCF 41458).

Tàxon no recollit per Folch (1980) del territori.

Salix tarraconensis Pau

Les exploracions realitzades a les muntanyes de Vandellós (Baix Camp) han revelat la presència d'importantes poblacions de *S. tarraconensis*. A continuació donem la relació de les localitats on hem observat aquest notable endemisme de les muntanyes catalanídiques centrals i meridionals.

-Moles del Taix, CF1639 i 1739, entre 630 i 700 m, als penyals i replans de les roques del vessant NW.

-Serra del Puntaire, a les obagues de l'Irla, CF1840 i 1940, 620-710 m. En aquesta localitat la major part dels exemplars viuen als peus del penyals del vessant septentrional.

-Mola del Nadell, CF2141, entre 460 i 540 m, als marges d'una canal orientada al N.

És destacable el comportament ecològic d'aquest endemisme a les serres de Vandellós, on colonitza els llocs ombrívols i els petits barrancs dels vessants orientats al N, i baixa fins als 460 m i a pocs quilòmetres de la línia de costa.

La majoria dels exemplars de *S. tarraconensis* d'aquestes poblacions colonitzen fissures i replans de roques (*Hieracio-Salicetum tarraconensis* Br.-Bl. & O. Bolòs 1950). D'entre les espècies pròpies d'aquest poblament vegetal que acompanyen habitualment *S. tarraconensis* destaquem les següents: *Campanula speciosa* Pourr., *Erinus alpinus* L., *Galium brockmannii* Briq., *Hieracium laniferum* Cav., *Knautia rupicola* (Willk.) Font Quer, *Potentilla caulescens* L. i *Rhamnus pumilus* Turra.

Les noves localitats fan menys disjunta l'àrea de distribució coneguda de *S. tarraconensis* (vegeu la figura 1). El mapa de distribució aquí aportat completa l'elaborat per Blanco (1990) i ha estat confeccionat a

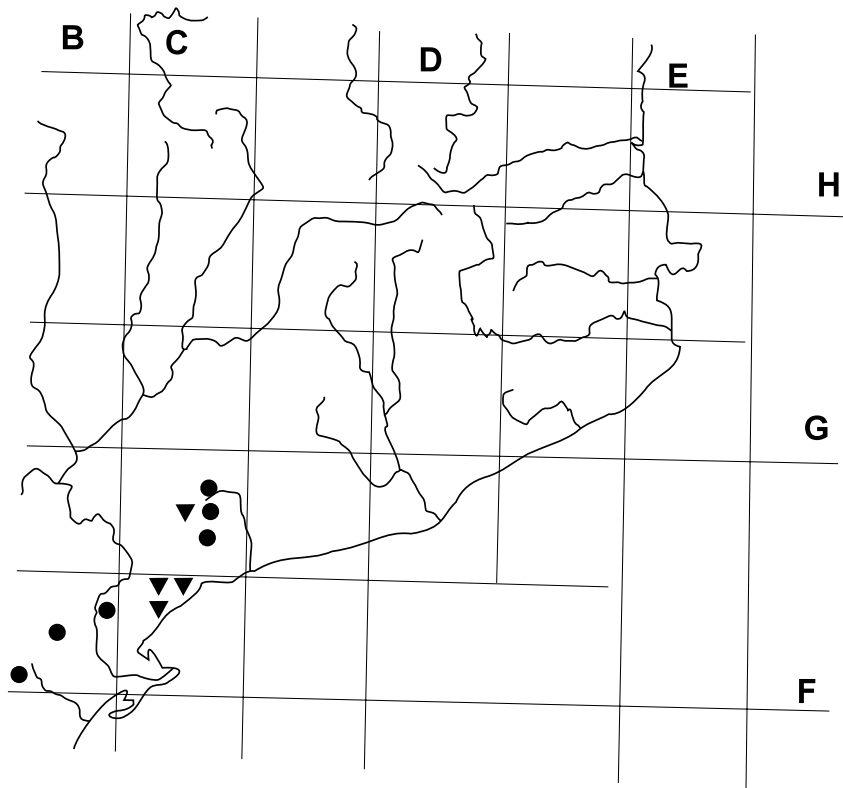

Fig. 1. Mapa de distribució de *Salix tarraconensis*. Les noves localitats són indicades mitjançant triangles.

Distribution map of *Salix tarraconensis*. New localities are indicate by means of triangles.

partir de dades bibliogràfiques i material d'herbari. Resulta esperable la presència d'aquesta espècie als nuclis muntanyosos existents entre les serres de Vandellós i les muntanyes de Prades, especialment a la serra de Llaberia i la Mola de Colldejou, malgrat que les prospeccions realitzades en aquestes zones per Folch (1980) i per nosaltres mateixos no han donat, de moment, resultat positiu.

Material estudiat:

Baix Camp: Vandellós, obaga de la Mola del Nadell, a les parets d'un barranc, 540 m, 17-VI-1992, *J. Molero & J. Vicens* (BCF 41477); Vandellós, serra del Puntaire, obagues de l'Irla, CF1840, als peus de cingle, 680 m, 1-V-1994, *L. Sáez* (*L. Sáez*, herb. pers.); Vandellós, vessant NW de les Moles del Taix, CF1739, a les fissures de les roques, 680 m, 2-VII-1995, *L. Sáez* (*L. Sáez*, herb. pers.).

Priorat: la Gritella, CF27, als penya-segats del vessant nord, 950 m, 28-VII-1996, leg. *J. Vallverdú* (BCF 41608).

Scandix australis L. subsp. *australis*

Baix Camp: la Mola de Colldejou, CF25, pujant des del coll del Guix, en un prat terofític damunt substrat pedregós, juntament amb *Legousia hybrida* (L.) Delarbre, 700-850 m, 11-V-1989, *J. Molero* (BCF 41461).

Primera citació per a les comarques meridionals.

Silene sclerocarpa Léon Dufour (-*Silene cerastoides* auct., non L.)

Baix Camp: la Mola de Colldejou, pujant des del coll del Guix cap a la Mola, als prats terofítics, 700-900 m, 11-V-1989, *J. Molero* (BCF 41467). Terra Alta: Montalvo, prop del mirador. BF84, 29-IV-1989, *J. Molero & A. Rovira* (BCF 70257).

Planta pròpia de les sorres litorals, que ascendeix, però, per les serres properes fins als prats terofítics culminals.

Solanum rostratum Dunal

Baix Camp: Alforja, cap al coll d'Alforja, CF26, en un guaret, 580 m, 24-VIII-1996, *J. Vallverdú & al.* (BCF 41603).

Adventícia neotropical d'aparició esporàdica a les terres catalanes. Bolòs & Vigo (1996: 369) recullen les escasses citacions peninsulars. Novetat per a les comarques meridionals.

Trifolium dubium Sibth.

Tarragonès: cap de Salou, CF44, als prats sorrencs temporalment humits, darrera les dunes, 12-IV-1974, *J. Molero* (BCF 41472).

Localitat i ecologia força allunyades de les habituals d'aquesta espècie. Està citada dels prats silicícoles de les muntanyes de Prades (cf. Bolòs & Vigo, 1984:582).

Veronica austriaca L. subsp. *vahlilii* (Gaud.) D.A. Webb

Baix Camp: Vandellós, serra de Sant Esteve, CF14, *Aphyllantion*, 500-600 m, 26-IV-1994, *J. Molero & J. Vallverdú* (BCF 41610).

Límit meridional del tàxon a Catalunya (cf. Bolòs & Vigo, 1996: 425).

Vicia benghalensis L.

Montsià: Ulldecona, BE89, marge d'un camp d'oliveres, 140 m, 2-V-1996, *M. Ferrer* (BCF 41444).

Límit meridional de l'espècie a Catalunya (cf. Bolòs & Vigo, 1984: 506).

Bibliografia

- ARÁN, V. J. 1996. Contribució al estudio florístico de la zona costera del Bajo Maestrazgo (Castellón). *Fol. Bot. Misc.*, 10: 47-55.
- BENEDÍ, C. & ORELL, J. J. 1992. Taxonomy of the genus *Chamaesyce* S.F. Gray (Euphorbiaceae) in the Iberian Peninsula and the Balearic Islands. *Collect. Bot. (Barcelona)*, 21: 9-55.
- BLANCO, P. 1990. Mapa 432. In: *Asientos para un atlas corológico de la flora occidental*, 16. (J. Fernández Casas. Ed.). *Fontqueria*, 28: 155-156.
- BOLÒS, O. & VIGO, J. 1984. *Flora dels Països Catalans*, vol. 1. Barcino. Barcelona.
- BOLÒS, O. & VIGO, J. 1990. *Flora dels Països Catalans*, vol. 2. Barcino. Barcelona.
- BOLÒS, O. & VIGO, J. 1996. *Flora dels Països Catalans*, vol. 3. Barcino. Barcelona.
- BOLÒS, O.; MONTSERRAT, J. M. & ROMO, A. M. 1985. Algunes plantes dels Ports de Beseit (Catalunya meridional) *Collect. Bot. (Barcelona)*, 16(1): 183-185.
- BOLÒS, O.; VIGO, J.; MASALLES, R. M. & NINOT, J. M. 1990. *Flora manual dels Països Catalans*. Pòrtic. Barcelona.
- BOLÒS, O. & ROMO, A. M. 1991. *Atlas corològic de la flora vascular dels Països Catalans*, vol. 2. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona.
- CADEVALL, J. 1915-1937. *Flora de Catalunya*. Barcelona.
- COSTA, A. C. 1877. *Suplemento al catálogo razonado de las plantas vasculares de Cataluña*. Barcelona.
- FOLCH, R. 1980. *La flora de les comarques litorals compreses entre la riera d'Alforja i el riu Ebre*.

-
- Institut d'Estudis Catalans, Arxius de la Secció de Ciències, 60. Barcelona.
- FONT QUER, P. 1920. Contribució al coneixement de la flora catalana occidental. *Treb. Mus. Cièn. Nat.*, 5: 193-233.
- GIBERT, A. M. 1917. Notes fitogeogràfiques de qualques encontres de la Catalunya occidental. *Bulletí de l'Agrupació Excursionista de Reus*, 22-23: 5-21.
- GREUTER, W.; BURDET, H. M. & LONG, G. 1989. Dicotyledones Lauraceae-Rhamnaceae. *Med.-Checklist 4*. Conservatoire et Jardin botaniques de Genève.
- GÜEMES, J. & MOLERO, J. 1993. *Fumana* L. In : *Flora Iberica*, vol. 3 (Castroviejo *et al.* Ed.).CSIC. Madrid. p. 422-436.
- LIDÉN, M. 1986. *Fumaria* L. In: *Flora Iberica*, vol 1 (Castroviejo *et al.* Ed.). CSIC. Madrid. p. 447-467.
- LÓPEZ GONZÁLEZ, G. 1986. *Ranunculus* L. In: *Flora Iberica*, vol 1(Castroviejo *et al.* Ed.). CSIC. Madrid. p. 279-371.
- MASALLES. R. M. 1983. *Flora i vegetació de la Conca de Barberà*. Institut d'Estudis Catalans. Arxius de la Secció de Ciències, 68. Barcelona.
- MOLERO, J. 1976. *Estudio florístico y fitogeográfico de la sierra de Montsant y su área de influencia*. Tesis doctoral inédita. Universitat de Barcelona.
- MORALES, M. J. & FERNÁNDEZ CASAS, J. 1989. Mapa 289. In: *Asientos para un atlas corológico de la flora occidental*, 14. (J. Fernández Casas. Ed.) *Fontqueria*, 25: 48-52.
- NOGUEIRA, I. & ORMONDE, J. 1986. *Asplenium*. In: *Flora Iberica*, vol 1 (Castroviejo *et al.* Ed.). CSIC. Madrid. p. 90-104.
- PASCUAL, R. 1997. Novetats per a la flora vascular de la serra del Montsant. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 64: 53-59.
- ROVIRA, A. 1986. *Estudi fitogeogràfic de les comarques catalanes compreses entre els Ports de Beseit, riu Ebre i els límits aragonesos*. Tesis doctoral inédita. Universitat de Barcelona.
- SORIANO, I. 1992. *Estudi florístic i geobotànic de la serra de Moixeró i el massís de la Tosa d'Alp (Pirineus orientals)*. Tesis doctorals microf., 1601. Universitat de Barcelona.
- SORIANO, I. 1994. *Plantes vasculares del quadrat UTM 31T DG08*. Institut d'Estudis Catalans. Secció de Ciències Biològiques. ORCA: Catàlegs florístics locals, 7. Barcelona.
- TORRES, L. 1989. *Flora del massís del Port*. Publicacions de la Diputació de Tarragona.
- VAYREDA, E. 1901. Plantas de Cataluña. *Anales Soc. Esp. Hist. Nat.*, 10: 491-582.